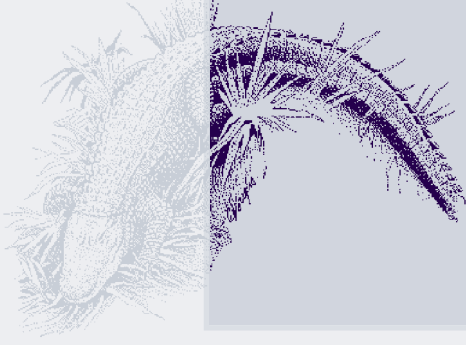

kurtarılabilecek türler

Kurtlar

İnsanlar kurtlarla yüzlerce yıldır bir savaş içinde. Sürülerimize, bizlere zarar veriyor gerekçeleriyle milyonlarca kurt insanlarca öldürüldü. İnsanların kurtları öldürme yöntemleri de çok kötüydü: Çelik dişli kurt kapanlarıyla, zehirli etlerle yok edildiler. Sonra ne mi oldu? Kurtların soyları tükenme noktasına geldi. Ülkemizde de durum pek farklı değil. Sayıları hızla azaldı. Oysa kurtlar yalnızca doğanın sert koşullarında yaşamlarını sürdürmeye çalışan, yaşam zincirinin bir halkası... Neyse ki, son yıllardaki koruma çalışmalarıyla kurtların nüfusları yavaş yavaş artıyor. Önceleri sürekli yok edilmeye çalışılmışlar. Ama doğanın mirasına sahip çıkan bizler, doğadaki her canlının yaşaması için uğraş veriyoruz.

Kanada'da, Kuzey Amerika'da, Batı Avrupa ve Asya'nın batı kısımlarında, ormanların, dağlık bölgelerin, vadilerin, kovukların, yani doğal yaşamın bir parçasıdır kurtlar. Doğadaki yuvalarında, anne, baba ve yavru kurtlar, sürü halinde hep birlikte, aile hayatı yaşarlar.

Aralık-şubat ayları arasındaki dönemde çiftleşirler. Ocak- nisan ayları arasında da doğururlar. Dişi kurdun gebeliği 60-63 gün sürer. Doğum yaklaştığında anne olacak kurt, toprakta açılmış bir oyuk aramaya başlar. Bu oyuk yavrularını doğuracağı yer olacaktır. Bir tilkinin ya da bir porsuğun daha önceleri açmış olduğu bir oyuğu genişletir ya da bir kovuğu yuva olarak seçer. Dişi kurt bir defada 5-9 arasında yavru doğurabilir. Onları 5-8 haftalık olana kadar emzirir. Annelerini emen yavrular bu süre içerisinde kovuklarından dışarı hiç çıkmazlar. Daha sonra yuvadan çıkan hayvanlar avlara katılsa da, ergin hale gelmeleri için en az iki yıl geçer.

Hem erkek hem dişi kurt yavrularına çok düşkündür. Onlar sorumluluğunu bilen birer anne ve babadır. Gerekliğinde erkek kurt da yavrularına bakar. Hatta yavruların bakımını yalnızca erkek ve dişi değil, bütün sürü üstlenebilir. Sürü halinde ava çıkmaları gerektiğinde bile, birkaç kurt yavrulara bakmak üzere yuvada kalır.

Erginleşen yavru yuvadan ayrılır, kendine bir eş aramaya başlar ve kendi ailesini kurar. Anne ve baba kurtsa birlikte yaşamaya devam eder ve yeni yavrular yaparlar. Yani kurtlar yaşamlarını hep aynı eşle sürdürür.

Ergin bir kurdun ağırlığı 70 kg'a kadar çıkabilir. Kurdun başından kuyruğuna kadar olan uzunluğu ortalama 153 cm'dir. Ancak güneyde yaşayan kurtların ölçüleri biraz daha az olabilir. Kurtların rengi beyaz ve siyah olabildiği gibi, bu iki rengin karışımıyla ortaya çıkan ve "kırçilli" diyebileceğimiz, yine açık gri kahverengiden yeşilimsi koyu kahverengine kadar değişen renkleri olabilir. Kurtların rengi mevsimlere göre değişir. Kışın renkleri açılır, yazın koyulaşır.

Kurtlar çok akıllı hayvanlar; yaşamlarını sürdürmek, içinde bulundukları zor koşulları aşmak için zaten akıllı olmaktan başka çıkar yolları da yok. Onlar, içinde yaşadıkları çetin koşullara karşı ne yapacaklarını bilen ve gerektiğinde kendi başlarına karar veren, plan yapan hayvanlar. Örneğin avlarını önce ürktürler. Bu sayede, içlerinde en zayıf olanı saptarlar.

Eski bir Rus özdeyişi kurtların ayaklarıyla beslendiklerini söyler. Kurtların "mükemmel gezginler" olduğu da söylenir. Bunlar gerçekten de çok doğru. Çünkü kurtlar beslenmek için bulundukları yerden yüzlerce kilometre öteye bile giderler. Vadiler arasında

yiyecek aramak için saatlerce koştukları olur. Ama yalnızca avlanmak için koşuşturmazlar. Birbirlerini bulmak, sürü oluşturmak, yuva yapacakları bir yer bulmak için de azimle, kilometrelerce yol kateder, yola düşerler. Bu zorlu yolculuklarda onları taşıyan, güçlü ve korunaklı ayaklarıdır. Kar ve soğuk kurtları hiç rahatsız etmez. Kürkleri onları soğuktan korur. Kürklerinin yapısı, soğuğun bedenlerine işlemesine izin vermez de diyebiliriz. -20 °C'de sanki hiçbir şey yokmuş gibi yaşamlarını sürdürürler.

Kurtlar daha çok tavşanları, fareleri, kurbağaları, yılanları ve kuşları avlarlar. Bu küçük avları bir kurt kendi başına avlayabilir. Ama özellikle kışın, iri yapılı hayvanları da avladıkları olur. Geyik, dağ keçisi, sığır gibi. Büyük bir avın peşine düştüklerinde sürü olmaya özen gösterirler. Sürüdeki bireyler birbirleriyle uyum içinde ve sürekli iletişim halindedir. Etle beslenirler. Gerekli gördüklerinde ya da gereksinim duyduklarında ölmüş hayvanların deri, kemik, boynuz gibi artıklarını yedikleri de olur.

Uuuuuuuuuuu! U harfi uzatılarak belirli tonlarda çıkartılan sese bizler uluma diyoruz. Kurtlar bu yolla birbirleriyle ve kendi alanlarında bulunan başka sürüden kurtlarla haberleşirler. Kurtların dünyasında ulumak aileyi birarada tutan bir iletişim biçimidir. Kalk borusu da diyebiliriz. "Ben buradayım" ya da "bölgemizdesin yabancı" demenin yolu da ulumaktır. Kurtlar uykudayken bile gözlerini açık tutarlar. Esnerler. Yaşadıkları yeri idrarlarıyla ve eşinerek ayaklarında bulunan bezlerden salgıladıkları kokularıyla belirlerler. Kurt sürüleri daima bir erkek kurdun liderliğinde hareket eder. Lider öldüğünde diğer erkekler bir üstünlük savaşına girer ve kazanan sürünün yeni lideri olur. Yaşamlarındaki tüm zor koşullara karşı bir kurt 15-16 yıl yaşayabilir.

Kurtlar yaşam alanlarının daralması nedeniyle kimi zaman köylere inip koyun sürülerine saldırırlar. Bu nedenle birçok yerde olduğu gibi ülkemizde de, koruma altında olmalarına karşı öldürülüyorlar. Oysa kurtları öldürmek yerine, doğayı ve doğal yaşamı korumayı becerirsek, kurtların köylere inmek, sürülere zarar vermek gibi bir gereksinimleri olmayacak.

Gülğün Akbaba